

Reactie LOC op de consultatie ‘Domein-overstijgende samenwerking’

Inleiding

We horen al langer dat mensen het gevoel hebben dat zij dienend zijn aan de systemen en niet omgekeerd. De toeslagenaffaire is daar een recent en pijnlijk voorbeeld van. Om tot een echte verandering te komen, zullen we breder moeten nadenken wat voor maatschappij we willen zijn. Het vraagt om een andere cultuur en het fundamenteel anders organiseren van de zorg en de maatschappij dan we gewend zijn. Het vraagt ook om nieuwe manieren van zorg organiseren in netwerken om mensen heen. Waarbij mensen zelf zeggenschap hebben over hun leven en waar zij behoefte aan hebben.

Efficiency en menselijke waarden

De domeinoverstijgende samenwerking zou ook precies dat doel moeten hebben. Namelijk: zorgen dat mensen zich geholpen voelen en het leven kunnen leiden dat bij hen past. En hulp krijgen om vanuit hun eigen waarden en behoeften zo gezond mogelijk te blijven. In het wetsvoorstel is het belangrijkste doel om domeinoverstijgende samenwerking tussen instanties makkelijker te maken en zo duurdere en zwaardere zorg te voorkomen of uit te stellen. En dat de zorg en ondersteuning meer vanuit de cliënt georganiseerd wordt en meer doelmatigheid over het stelsel heen kan worden gerealiseerd.

Het in het wetsvoorstel genoemde doel is daarmee wat ons betreft onvoldoende. De cliënt komt er zijdelings in voor, maar het hoofddoel lijkt (financiële) efficiency te zijn. Daarmee begint het bij een besparing in plaats van aansluiten bij de behoeften van mensen. In de praktijk is de zorg door het denken vanuit efficiency in plaats van vanuit mensen juist duurder geworden en ook nog minder effectief. Wij pleiten er daarom voor bij mensen en hun waarden te starten. Dat betekent ook dat de betrokkenen zelf en hun naasten een grote rol moeten spelen bij domeinoverstijgende samenwerking. Nu hebben zij in de hele wet en memorie van toelichting nauwelijks een rol. Samenwerking tussen instanties gaat in het wetsvoorstel over de hoofden van mensen heen. Terwijl die mensen in de verschillende experimenten rondom domeinoverstijgend samenwerken juist centraal moeten staan. Het is daarom noodzakelijk de betrokkenheid van mensen die zorg nodig hebben zelf en hun naasten bij domeinoverstijgende samenwerking in de wet te verankeren. Zowel op individueel niveau als op collectief niveau via de cliëntenraden.

Cultuurverandering

In zijn kamerbrief concludeert de demissionair minister dat *“ieder experiment is ontstaan uit samenwerkingen vanuit partijen, en specifiek, bepaalde personen, die erin (blijven) geloven, doorzetten en volhouden.”* Betere samenwerking tussen de verschillende domeinen is belangrijk en noodzakelijk. Mensen die zorg nodig hebben voelen zich nu van het kastje naar de muur gestuurd. Maar een nieuwe wet brengt nog geen nieuwe cultuur. Daar is meer voor nodig. Wij vinden het belangrijk dat daar ook aandacht voor is. Zo is het nodig dat medewerkers worden getraind om beter mee te denken met cliënten, familie en hun naasten. In elk experiment moet ruimte zijn voor mensen die zorg nodig hebben, naasten en hulpverleners om samen tot passende oplossingen te komen. Wij pleiten er daarom voor om naast een wetsvoorstel ook aandacht aan de cultuur te besteden.

Tot slot

Het is belangrijk om bij het wetsvoorstel niet te vergeten waar het uiteindelijk om gaat. Om niet vanuit de mogelijkheden van de eigen organisatie en functie in gesprek te gaan met cliënten, maar om met een open oog en oor het gesprek aan te gaan over wat echt van betekenis is voor cliënten. Want dan blijken er soms heel eenvoudige, vaak goedkopere, oplossingen te zijn. Waardoor mensen zich ook nog beter ondersteund voelen. LOC werkt er graag aan mee om dat in de praktijk te realiseren.